

3. ЄДПЛ «Боротьба з насильством щодо жінок і дівчат: Тези семестру I, липень – грудень 2014 року». URL : www.eidhr.eu.
4. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 р № 728-р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80>.
5. Опуз проти Туреччини: Рішення Європейського суду з прав людини від 09.06.2009 р. (Заява № 33401/02). URL : <http://hudoc.echr.coe.int/>.

*Дар'я Сергіївна Мірошник – студентка III курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Людмила Михайлівна Соловійова – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ*

ПОКАЗАННЯ З ЧУЖИХ СЛІВ ЯК ДОКАЗ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У теорії і практиці кримінального процесу тема доказування є однією з найважливіших. Це пояснюється тим, що під час кримінального судочинства розглядаються справи, які вирішують долю людини. І від того, наскільки точно, повно буде досліджено всі матеріали кримінального провадження, від того, чи буде додержано вимоги закону, залежатиме правильність рішення суду. Це має дуже важливе значення, оскільки основним завданням кримінального судочинства є дотримання всіх вимог закону для того, щоб кожен, хто скоїв злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинуватий не був покараним.

Суттєвий внесок у розробку теорії кримінально-процесуальних доказів і показань внесли теоретики: В. Д. Арсеньєв, М. І. Бажанов, Р. С. Белкін, В. Я. Дорохов, Ю. М. Грошевой, Ц. М. Каз, І. М. Карнеєва, А. М. Ларін, П. А. Лупинська, Г. М. Міньковський, І. Л. Петрухін, А. Р. Ратинов (1).

Одним із таких джерел доказів у кримінальному судочинстві є показання з чужих слів. Відповідно до статті 97 КПК показаннями з чужих слів є висловлювання щодо певного факту, яке здійснене в усній, письмовій або в іншій формі й ґрунтується на поясненні іншої особи. Пропонована новела може бути істотною перепоною для встановлення істини в справі, оскільки особа, яка даватиме показання з чужих слів, не може нести відповідальність за їх неправдивість. А використання чуток, якими за своєю суттю можуть бути показання з чужих слів, є неприпустимим при розслідуванні злочинів, оскільки обвинувачення

має ґрунтуватися на доказах, достовірність яких можна перевірити. Сказане стосується також положень частини шостої статті 95 КПК, відповідно до якої висновок або думка особи, яка дає показання, можуть визнаватися судом доказами в певних випадках. Обвинувачення має ґрунтуватися на доказах об'єктивного характеру, а не на суб'єктивному ставленні чи на думках окремих осіб. Даючи показання, свідок повинен розповісти про факти й обставини, які йому відомі, а не давати їх оцінку чи робити з них висновки.

Згідно із законом давати показання – це обов'язок свідка, виконання якого забезпечується заходами кримінального процесуального примусу. Стаття ж 97 КПК надає суду право звільнити свідка від виконання такого обов'язку і взяти до уваги його показання, які суд безпосередньо не сприймав і достовірність яких встановити неможливо. Відмова свідка від дачі показань у суді, його переховування від виконання цього обов'язку, навпаки, повинні нашкодити на думку про недобросовісність такого свідка, бути підставою для його дискредитації.

Показання з чужих слів залежать не лише від змісту первинного джерела, а й від загальних закономірностей передачі і сприйняття інформації на кожному етапі ретрансляції. При передачі фактичних даних відбувається їх фільтрація і зміна. Відтак, у їх змісті не виключається надмірна частка суб'єктивності. Тому необхідність в їх отриманні може виникати в таких випадках: 1) коли значимість такого доказу надає додаткову і єдину можливість суду встановити істотні обставини для кримінального провадження, а також коли без наявності такого доказу неможливо довести необхідну обставину для провадження; 2) якщо використання такого доказу є виправданим у ситуації відсутності первинних доказів або їх сумнівності; 3) коли первинний доказ втрачений або його неможливо отримати; 4) коли за допомогою показань з чужих слів є можливість віднайти інші докази, до яких слід звернутися для перевірки фактів, що мають значення для провадження; 5) коли дані, отримані з чужих слів, можуть слугувати засобом перевірки інших доказів кримінального провадження; 6) коли показання з чужих слів може використовуватися як засіб заміни первинного доказу (2). Вважаємо, що пп. 1, 2 і 6 випадків необхідності визнання показань з чужих слів допустимими доказами, які наведені авторами коментаря, знов таки суперечать положенням ч. 6 статті 97, згідно з якими показання з чужих слів не може бути допустимим доказом факту чи обставин, на доведення яких вони надані, якщо показання не підтверджується іншими доказами, визнаними допустимими згідно з правилами, відмінними від положень частини другої цієї статті. Твердження про те, що у змісті показань з чужих слів не виключається надмірна частка суб'єктивності, не викликає сумнівів. Уявімо випадок, коли потерпілий на питання лікаря швидкої допомоги,

який прибув на виклик за фактом спричинення особі тілесних ушкоджень про те, що трапилося, називає певну особу і згодом помирає, не приходячи до свідомості, лікар може припустити і згодом дати свідчення про те, що потерпілий перед смертю назвав особу, яка заподіяла йому ці ушкодження, що є досить суб'єктивним, оскільки потерпілий міг перед смертю назвати особу, яка йому близька і яку він у цей момент жадав бачити (3).

У вітчизняному кримінальному процесі формальна теорія оцінки доказів із розвитком права змінюється теорією вільної оцінки доказів, що адаптувалася та розвивається в сучасному доказовому праві. Історично відбувся перехід від сприйняття доказів як засобів доказування у спорах приватного характеру до сучасного розуміння доказів як засобів відстоювання інтересів сторін у кримінально-процесуальному спорі.

Література

1. Давидова Д.В. Докази та їх джерела: окремі питання теоретичного та легального визначення. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2014. № 4. С. 107-116.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
3. Тацій В.Я. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. URL : <http://westudents.com.ua/glavy/63513>.

Вікторія Вікторівна Панасенко – студентка III курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ: ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день однією з глобальних проблем сучасного світу є торгівля людьми. Цей транснаціональний злочинний бізнес за даними міжнародних організацій є третім найприбутковішим діянням у світі після контрабанди наркотиків та зброї. У більшості країн торгівля людьми перебуває поза законом як сектор «тіньової» економіки. Незважаючи на економічний, соціальний та культурний розвиток країн, зазначена проблема охопила практично всі регіони світу, не виключенням є і Україна.